

91/
/33
130/48
5/49

Göteborgs Museum
Arkeologiska avdelningen

64.
Ben. Antropologi & Zoologi

Inv. n:r 46274.

Stenåldersgravfynd.

Bohuslän.

BOHUSLÄN

Stångenäs h:d.

Stångenäs hd

Bro s:n.

Bro sn

Österöd

Österöd.n.

torpet Ljungby

Ljungby.

Inv nr GAM 46274

skelettfynd / gravfynd ?

Göteborgs stadsmuseum
Arkeologisk arkivrapport

Nr 1933:5

BOHUSLÄN

Stångenäs hd

Bro sn

Österöd

torpet Ljungby

Inv nr GAM 46274

skelettfynd / gravfynd ?

911/33

Göteborgs Museum
Arkeologiska avdelningen

J.

Innr. nr 46274.

Bohuslän.
Stångenäs h:d.
Bro s:n.
Brodalen.
*Österöd
Ljungby*

Värde Nr. 10:-

Gravfynd.
Gåva.

Den 9 augusti 1933 inlämnat av herr J. Alin, Göteborg såsom gåva

ett gravfynd från stenåldern bestående av ett skelett och snäckskal.

F. å Brodalen, Bro s:n. Stångenäs h:d. Bohuslän.

130/48

GÖTEBORGS MUSEUM
Arkeologiska avdelningen

Göteborg den 30 dec. 1948.

Herr
Schaktmästare Gustaf Hedlund,
Brodalen.

Det var tråkigt att jag inte var hemma i min sommarstuga den söndagen i somras då hr Hedlund gjorde mig den stora äran med ett besök. Det var verkligen otur, för just den söndagen var den enda som min fru och jag var ute på en liten utflykt.

Nu skriver jag för att höra om hr Hedlund kan lämna mig några uppgifter om ett skelettfynd som gjordes för en hel del år sedan i Bro socken. Enligt de uppgifter vi har här på museet, där de tillvaratagna benresterna finnas, skall skelettet ha påträffats i en skalbank vid Ljungby under Österöd omkr. år 1903. Närvarande vid upptäckten var en stenhuggare Karl Ahl, som senare meddelade fyndplatsen för Johan Alin, och 1933 tillvaratog Alin de rester av människoskelettet som ännu fanns i behåll på platsen. Alin säger att fyndplatsen är belägen på sydöstsidan av en brant bergvägg, som höjer sig omkring 40 m över banken.

Ser man på kartan, som jag bifogar en kalkering av, så finner man namnet Skäldalen strax ~~syd~~väst om lägenheten Ljungby, och där någonstans skulle alltså fyndet ha gjorts. Känner hr Hedlund till platsen? I så fall skulle det vara fint om densamma utprickades på den medsända kartan.

Dock är jag något osäker om fynduppgiften Ljungby, Österöd, är riktig, ty i senare anteckningar har Alin skrivit att fyndet skulle ha gjorts i närheten av Ödetorpet Dammen under Røe. Jag tror emellertid att den senare uppgiften är ett misstag av Alin. Ty vid Dammen, Røe, i den därvarande skalbanken, gjordes ju det mycket omtalade skelettfyndet år 1843, och det är väl detta som Alin förväxlat det med.

Det skulle alltså vara skönt om hr Hedlund kunde bringa klarhet i problemet! - Hjärtliga hälsningar från mig och önskan om "ett got nytt år"!

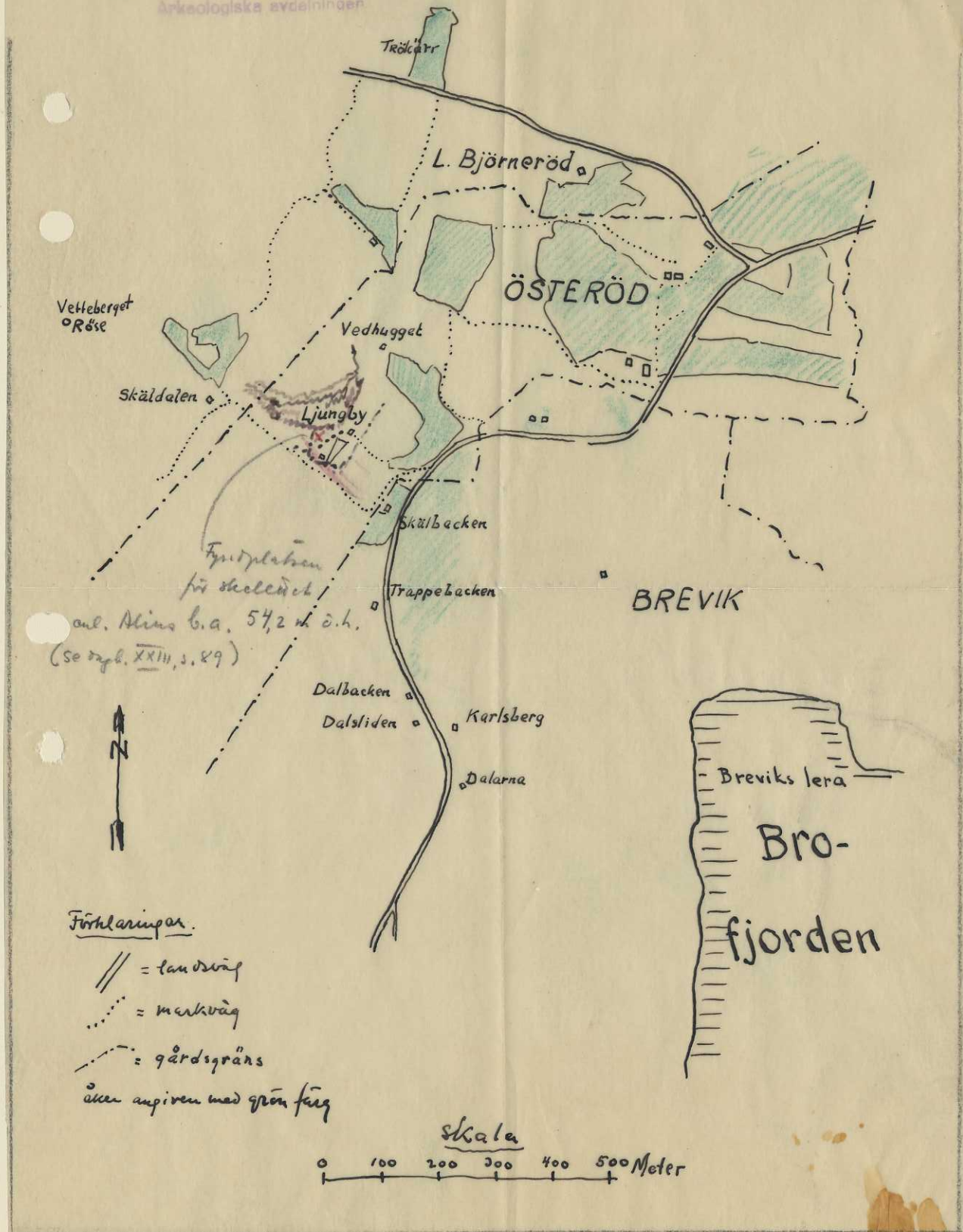
A. F.

*611,
Innr 46274.*

120/48

Göteborgs Museum
Arkeologiska avdelningen

W 120/48 EK H, 55 NV.

Frätter den 4-1-1949.

Herr Åke Fredsjö.
Göteborg

Tack för brev och hälsningar:

Jag var i går ut och talade vid gamla fm
skl han är 84 år men hade gott reda på
var benen hittades, sänen Karl är död, men det
är inget tvivel om platsen som jag märkt
med ett x men det var ju skada att det
inte blev tagit till vara när de hittades.

Ja det var ju dumt att jag kom till
Hamburgsund där dagen men det var en trevlig
utflugt i alla fall. Det skulle vara roligt om Herr
Fredsjö ville komma hit någon gång, det är så
mycket en vill fråga efter och det kunde nog vara
en del intressant att se på här i markerna
också. Med hjärtligaste hälsningar
Gustaf Hvalund

13 jan. 1949.

Herr Professor Carl-Herman Hjortsjö,
L u n d .

I arkeologiska avdelningen finnes ett 1933 inkommet fynd
av människoskelett, som torde vara av stort vetenskapligt in-
tresse, eftersom det sannolikt härrör från ancylustid. Någon
anatomisk undersökning av benresterna har aldrig skett, och
det är för att höra om hr Professorn möjligen har tid att fö-
retaga en sådan som undertecknad skriver.

Fyndet gjordes redan 1903 men upptäckten blev ej känd förrän
långt senare. År 1927 erhöll framlidne dr Johan Alin kännedom
om fyndet och 1933 tillvaratog han de rester av skelettet, som
då återstodo. Det är sålunda långt ifrån fråga om ett fullstän-
digt skelett.

Skelettet är funnet i en skalbank vid Ljungby under Österöd
i Bro sn, Bohuslän - 1,5 km söder om fyndplatsen för Stängenäs-
kalotten - och skall enl. Alins meddelare, som även var med då
upptäckten gjordes 1903, ha påträffats i stående ställning i
skalbanken och omgivet av en mörk rand. Dess uppgifter gör det
sannolikt, att skelettet härrör från en människa som begravts
i sittande hukläge, en parallell sålades till skelettet från Ba-
rum i Bäckaskog, Skåne (senast behandlat av Oskar Lidén i ~~Sk~~
Aktuella sydsvenska stenåldersproblem, Lund 1948, sid. 71 ff).

Med utmärkt högaktning

(Åke Fredsjö)
Fil. lic.
amanuens vid S.M.

5/49

18 jan. 1949.

Herr Professor Carl-Herman Hjortsjö,
L u n d .

För Professorns stora älskvärdhet att sända mig ett flertal antropologiska avhandlingar ber jag härmed att få uttala ett varmt tack!

Som framgår av intendenten Niklassons skrivelse avsändes skelettresterna i dag. Jag har låtit renskriva den rapport dr Alin på sin tid avgav till riksantikvarien om fyndet samt i en kommentar meddelat några uppgifter som kunna vara av värde. Därmed är allt angående fyndet i Professorns händer.

I förhoppning om att fyndet skall visa sig vara värt en undersökning har jag äran teckna

Med utmärkt högaktning

A. F.

P.S. I Göteb. o. Bohusl. fornm.-fören. tidskrift 1932-33, sid. 211-223 behandlar Niklasson i en uppsats ett bohuslänskt gravfynd med tvenne skelett i sittande hukläge.

I Förhandlingar ved de skand. Naturforskernes fjerde Møde den 11-18 juli 1844 i Christiania. Christiania 1847, sid. 107, not, nämner Sven Nilsson ett fynd av skelett från en skalbank vid Skebbevall i Bottna sn, Bohuslän, vilket skall ha påträffats i nästan upprätt ställning. (Enl. Ebbe Nyman, Stångenäsfyndet, i Göteb. o. Bohusl. fornm.-fören. tidskrift 1943, sid. 51.)

A.F.

5/49

18 jan. 1949.

Herr Professor Carl-Herman Hjortsjö,
Anatomiska Institutionen,
L u n d .

För Edert tillmötesgående svar på amanuensen Fredsjös förfrågan ang. en undersökning av det här förvarade skelettfyndet från Ljungby i Bro sn, Bohuslän (G.M. inv.-nr 46274) ber under-tecknad härmed få tacka.

För publicering av undersökningens resultat torde plats kunna beredas antingen i Göteb. o. Bohusl. fornm.-fören. tidskrift eller i Göteborgs Musei Årstryck. Uppsatsens storlek och illustrering får väl bestämmas av resultaten från undersökningen. Båda tidskrifterna äro endast svenskspråkiga.

Skelettresterna avsändas i dag under adress Anatomiska Institutionen.

Med utmärkt högaktning

Befogas:

Dr J. Alins rapport till riksantikvarien ang. fyndet. (Auskripta)
Kommentar av lic. Fredsjö till Alins ovannämnda rapport.

Lund den 17.1.49

Herr Doktor Åke Fredsjö
Göteborgs Museum

Ärade Herr Doktor.

Med största glädje har jag emottagit Edert meddelande om skelettfyndet från Bro. Jag tackar Er hjärtligt för Er vänlighet att tänka på oss härnere och jag mottager gärna fyndet för undersökning och utredning. Kan Doktorn sända det omgående ha vi just nu möjligheter att omedelbart sätta igång undersökningen. Samtidigt undrar jag om det finnes några möjligheter för oss att få bearbetningen publicerad i "meddelanden från Göteborgs Museum. Det skulle vara utomordentligt bra efter som det f.n. är mycket svårt att få antropologiska arbeten härifrån Sverige publicerade. Ämnet antropologi är ju icke företrätt här i landet. Skandal. Om det går att få det i "meddelanden från Gbg museum" vore jag tacksam för en uppgift om största omfång på uppsatsen, största antal bilder samt önskat språk

Med utmärkt högaktning

Carl-Herman Nyström

Skelettfyndet från Ljungby, Österöd, Bro sn, Bohusl.

Kommentar till dr J. Alins rapport till Riksantikvarien av den 23 okt. 1933.

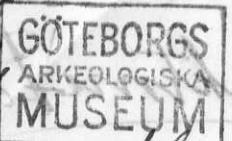
- 1) Besöket skedde den 15 juli 1927.
- 2) " " " 8 aug. 1933.
- 2a) Skelettrester inkom till Göteborgs museum den 9 aug. 1933 (diar.nr 91/33).
- 3) Höjdsiffran (54,2 m) erhållen genom barometeravvägning.
- 4) En liten samling skal från skalbanken, tillvaratagna av Alin vid besöket 1933 förvaras i Göteborgs museum.

I ett posthumt manuskript om Bohusläns stenåldersboplatser, vilket för publicering bearbetas på arkeologiska avdelningen, omnämner Alin ifrågavarande fynd. Som fyndplats uppges här en helt annan lokal i Bro, vilket föranlett mig att göra efterforskningar ang. rätta fyndplatsen. Dessa ha gett till resultat, att den först meddelade uppgiften, Ljungby, Österöd, är den rätta. Närmare bestämt ligger fyndplatsen ca 50 m VSV om manuset till torpet Ljungby.

Göteborg den 18 jan. 1949

A. J.

70/52

Uppsala den 7/12.

Umriss der
Kunstgeschichte
des Mittelalters
7/12 in germanischer
Sprache

Herrn Dr. Niklessen!

Med hj. tank för allt Ed. beakt
 med min artikels införande i Ed. tidning
 vill jag i samband härmed komma
 med en fråga. Som Ni väl förstår
 vill jag gärna fortsätta mina undersök-
 ningar i Bahustän helt i sommar
och till 15/9. hittillsigt goda
och på skolas hittillsigt goda
 konstnären här närm bygd, där jag
 kunde undersöka. Grundant mätte
 finnas en "veringenseriö" som
folkskoll. J. Wingfors på Tran, sen

* De allm. problemen i denna artikel behandlas
 jag närmare i en uppsats i Ark. Handl.
 i Wien. Sändes eder med den kommer.

verkliga från sådana in sin auktoritet
så att det gav utom att blika

- och g. s. po W. Orest det

gav i församlingens och laghet so

se att jag för arbetet ca 2 timmar per dag och gav
tecken. Jag skall jag alltså med andra ^{men!!}

från Apeda mäts (minst en 4000
- 600 hus en 800 à 1000 tunnare undersök

re en 14 års sejour. Vidare er

ni något framskriden, men jag har

med till vinst från efter en av

mej'satgiver bok, som ^{kunde} mäts subvention ^{för}

i juni (Förlåt jag besvarar men saker

ad ni verktygen. (Männande!!)

(U. s. o.) Eder (Skundman

* i bygden omkringarna om en person

v. g. se att till att denna sejour's tidpunkt y
sär till lämplig för befolkningen!

GÖTEBORGS
ARKEOLOGISKA
MUSEUM

17 juli 1952

Herr Docenten Bertil Lundman
Uppsala

Återkommen från någon veckas bortovaro finner jag Eder värdefulla orientering i modärn raskunskap Umriss der Rassenkunde des Menschen in geichtlicher Zeit, för vilken gäva jag ber att få uttrycka min stora tacksamhet.

Jämte boken låg ett brev med förfrågan om jag kunde vara Eder behjälplig med "material" till fortsatta undersökningar av bohusslängarnas rastyper. Gärna skulle jag ha stått Eder till tjänst, om jag kunnat, men tyvärr känner jag ingen, som skulle kunna mobilisera det stora antal personer, som Ni behöver. Jag beklagar detta desto mer som jag var mycket imponerad av resultatet av Edra tjörnundersökningar och därur dragna slutsatser, vilka enligt mitt förmenande kasta ljus även över vissa arkeologiska spörsmål. Med spänning motser jag därför den vidare behandlingen av temat i Eder uppsats i Verh. der Wiener Akademie der Wissenschaften.

Med hälsningar
Edröförbundne

U. N.

GÖTEBORGS
ARKEOLOGISKA
MUSEUM

70/52

mk 20/7 1952

Uppsala d. 19/7 1952

Berte Hr. Intendent!

Tack för brevet! Tråkigt är Eder pessimistiska syn på utförbarheten av mine undersökningar (lika riktigt som det är att höra Ed. störa in here för desamma.) Annars har det varit tyg. alltid gått i led. (mer än andra undesty under mina 30 resor i 60 socknar och 275 byar var just detta på omst.) Det gäller på blatt att för varje saken st. dyt. för sig på en avinspressario, som ser hit att på ätm. i de viktigaste (efter av de)

Till

Riksantikvarien,

S t o c k h o l m .

Sommaren 1927 var jag sysselsatt med boplats- och strandlinje undersökningar inom Bro socken i Bohuslän. Därunder erhöll jag meddelande om, att stenhuggaren Karl Ahl år 1903 intill torpet *Ljungby* under *Örleväts* gård i en stor skalbank, som då exploaterades för hönsfoderframställning, hittat ett skelett av människa. Jag uppsökte Karl Ahl, som visade mig fyndplatsen samt meddelade följande: År 1903 anträffades i norra kanten av banken intill bergbranten, som avgränsar skalbanken åt norr *0.5 m. under markplan* ett människoskelett i stående ställning, helt täckt av skal samt omgivet av en tunn, mörk fet rand. Så fort skelettet anträffades, nedlades det igen på sin ursprungliga plats och täcktes, meddelade Ahl.

Vid besöket på skalbanken avvägde och fotograferade jag platsen för skelettet samt företog en besiktning av faunan i den.

2) Vid mitt besök på platsen i år fann jag det rådligast att undersöka om skelettet fanns kvar. Jag uppsökte Karl Ahl och tillsammans med honom och folkskollärare Axel Stene, Göteborg framgrävde jag detsamma.

Det befanns nu att skalbanken på fyndplatsen ¹⁹⁰³ utnyttjats nära nog i botten och att skelettet nedlagts icke i ursprungligt läge utan i en avharpningshög, som bildats vid hönsfoder-tillverkningen. Skelettets olika delar lågo ej tillsammans utan ^o omröda i skalmassan huller om buller. Benen hade vidare vid omrörningen *sänderbrutits* och skallen var söndertrampad i smulor. Vi plockade upp allt sammans med stor omsorg, varefter fyndet

[15/7]

[8/8 1933]
A.F.

2a) förpackades och sändes till Göteborgs Museum.

- 3) Skalbanken, där skelettet hittades, ligger på själva fyndplatsen 542 m. över havet. Den höjer sig uppåt några meter och fyller en sänka mellan brant stupande bergkullar, som höja sig upp till 70 å 80 m. ö. h. Banken utgöres övervägande av *Gaxicava artica* och *pholadis*, *Mya truncata uddevallensis* med inslag av *Pecten islandicus*, Artarte boreale m. fl. artiska eller borecartiska arter. Inga värmekrävande arter anträffades.
- 4)

Skulle personen, som skelettet härrör från, ha drunknat på platsen och inbäddats i skalbanken, så måste detta ha skett, när havsyten här under den sen-glaciala landhöjningen stod i nivå 65 - 70 m. ö. h. ^{eller ännu högre} då skalbanken var under bildning. Då skelettet före undersökningen blivit helt rubbat ur sitt läge, och den om-givande skalmassan bortförd, var det omöjligt att bilda sig en uppfattning om hur det hamnat i skalbanken. Det kan härröra från en människa, som under sen-glacial tid - ungefär vid tiden för strandens läge i 70 ⁻⁸⁰ m. ö. h. nivå, då Uddevallabankarna voro under bildning - , drunknat och sjunkit till botten på platsen. Det kan också härröra från en person som långt senare begravts här i banken. Den stående ställningen skelettet skall ha intagit tyder knappast på drunkning utan talar snarare för begravning i "hukställning".

Göteborg den 23/10 1933.

Vördsamt

Johan Flin